

BENGKEL PERAKAUNAN FORENSIK DAN FROD

26-28 APRIL 2005

SWISS INN, SG. PETANI, KEDAH

ANJURAN BERSAMA

**UNIT KAJIAN PERAKAUNAN KERAJAAN (IFSALGAR)
FAKULTI PERAKAUNAN, UUM**

**BAHAGIAN AUDIT DALAM DAN SIASATAN AM (BADSA)
KEMENTERIAN PERTAHANAN MALAYSIA**

MODUL 1

Pengenalan kepada Perakaunan Forensik

**Oleh:
Cik Rose Shamsiah Samsudin
Universiti Utara Malaysia**

BENGKEL PERAKAUNAN FORENSIK DAN FROD

"PENGENALAN KEPADA PERAKAUNAN FORENSIK"

OLEH
ROSE SHAMSIAH SAMSUDIN
FAKULTI PERAKAUNAN
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA

26 APRIL 2005

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

1

BENGKEL PERAKAUNAN FORENSIK DAN FROD

TAN SRI SAMSUDIN OSMAN, KETUA SETIAUSAHA NEGARA
BERKATA MENGENAI FROD:

"..JANGAN SESEKALI TERBABIT DENGAN PERBUATAN
INI, JIKA DIMULAKAN TIDAK AKAN ADA HENTINYA."

(Harian Metro, 8 April 2005)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

2

FROD DAN KESALAHAN

INTERNATIONAL STANDARDS OF AUDITING (ISA240) BERKENAAN FROD DAN KESALAHAN

JURUAUDIT TIDAK WAJAR DIPERTANGGUNGJAWABKAN
DENGAN TUGAS MENCEGAH FROD. TINDAKAN
MENJALANKAN AUDIT TAHUNAN ADALAH SALAH SATU
CARA MENGHALANG FROD BERLAKU.

SEBAGAI SEBAHAGIAN DARIPADA KERJA AUDIT,
JURUAUDIT MENILAI **RISIKO KEMUNGKINAN FROD**,
DAN BELIAU AKAN MENJALANKAN PROSEDUR-
PROSEDUR AUDIT DENGAN TEKUN DAN HATI-HATI
MENGGUNAKAN KEMAHIRAN YANG WAJAR UNTUK
MENDAPATKAN KEPASTIAN YANG MUNASABAH YANG
SALAHNYATAAN MATERIAL YANG DISEBABKAN OLEH
FROD DAPAT DIKESAN.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

3

FROD DAN KESALAHAN

ISA240 FROD DAN KESALAHAN

FROD MERUJUK PADA "**TINDAKAN DENGAN NIAT**"
(INTENTIONAL ACT) OLEH SEORANG ATAU RAMAI
DARIPADA KALANGAN PENGURUSAN, PEKERJA ATAU
PIHAK KETIGA, YANG MENGAKIBATKAN PENYATA
KEWANGAN MEMBERI GAMBARAN YANG SALAH TENTANG
KEDUDUKAN KEWANGAN ENTITI. IA BOLEH MELIBATKAN
ANTARA LAIN:

1. MANIPULASI, PEMALSUAN, PINDAAN KE ATAS DOKUMEN
DAN REKOD.
2. PELESAPAN ATAU PENGGELOPAN ASET.
3. MENYEKAT ATAU MENGABAIKAN KESAN TRANSAKSI
DARIPADA DOKUMEN ATAU REKOD.
4. MEREKOD TRANSAKSI TANPA KESAHIHAN.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

4

FROD DAN KESALAHAN

"THERE ARE TWO PRINCIPAL METHODS OF GETTING SOMETHING FROM OTHERS ILLEGALLY. EITHER YOU PHYSICALLY FORCE SOMEONE TO GIVE WHAT YOU WANT (**ROBBERY**), OR YOU TRICK THEM OUT OF THEIR ASSETS (**FRAUD**)".

Albrecht (2003)

FROD DAN KESALAHAN

FROD ADALAH PENIPUAN YANG MERANGKUMI ELEMEN BERIKUT:

1. SUATU GAMBARAN
2. BERKENAAN SUATU FAKTA MATERIAL
3. YANG DIPALSUKAN
4. DENGAN SENGAJA TANPA MENGHIRAUKAN AKIBATNYA
5. DIPERCAYAI, DAN DIAMBIL TINDAKAN OLEH MANGSA
6. LALU MENDATANGKAN KEROSAKAN ATAU KEMUDARATAN PADA MANGSA.

JENIS-JENIS FROD

1. **FROD PEKERJAAN** (SECARA LANGSUNG ATAU TIDAK LANGSUNG MENGGELAPKAN WANG DARIPADA MAJIKAN).
2. **FROD PENGURUSAN** (PENGURUSAN ATASAN MEMBERI GAMBARAN YANG SALAH SELALUNYA BERKENAAN MAKLUMAT KEWANGAN).
3. **KOMPLOT PELABURAN** (MENIPU PELABUR UNTUK MENYERTAI SKIM PELABURAN YANG HARAN ATAU PALSU).
4. **FROD PENJUAL** (MELETAKKAN HARGA TINGGI BAGI BARANGAN DAN PERKHIDMATAN ATAU KEGAGALAN PENGHANTARAN WALAUPUN BAYARAN TELAH DIBUAT).
5. **FROD PELANGGAN** (PELANGGAN MENIPU PENJUAL BAGI MENDAPATKAN SESUATU YANG TIDAK SEPATUTNYA ATAU MENGURANGKAN BAYARAN).

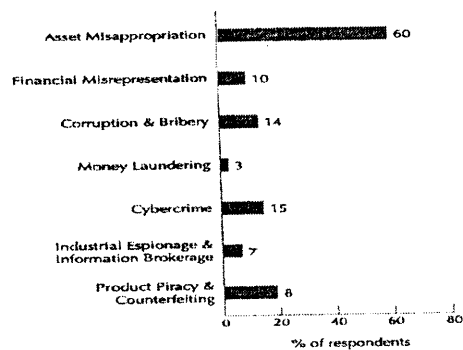
26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

7

JENIS-JENIS FROD

Figure 5: Types of fraud experienced (worldwide)

ASSET MISAPPROPRIATION: PENIPUAN DENGAN NIAT BERKENAAN WANG, HARTA ATAU HAK PERUNDANGAN.

FINANCIAL MISREPRESENTATION: AKAUN SYARIKAT DIPINDA ATAU DIBENTANGKAN DENGAN TIDAK MENGGAMBARAKAN KEADAAN BENAR DAN SAKSAMA.

CORRUPTION + BRIBERY: PENGGUNAAN JAWATAN RASMI UNTUK MENDAPAT APA-APA BENTUK FAEDAH TERMAKSIKAH MELALUI UGUTAN. JUGA MERUJUK PADA PENERIMAAN TAWARAN UNTUK SEBARANG BENTUK FAEDAH.

MONEY LAUNDERING: SEBARANG TINDAKAN BERTUJUAN MENUTUP ATAU MELIDUNGI HASIL JENAYAH DENGAN MENUKAR KEPADA BENTUK YANG SAH ATAU TIDAK DISYAKI.

SUMBER:
PriceWaterhouseCoopers
Economic Crime Survey, 2003

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

8

FROD DAN KESALAHAN

ISA240 FROD DAN KESALAHAN

KESALAHAN (ERRORS) MERUJUK PADA "KESILAPAN TANPA NIAT" (UNINTENTIONAL MISTAKES) DI DALAM PENYATA KEWANGAN SEPERTI:

1. KESILAPAN PENGIRAAN ATAU PERKERANIAN DI DALAM REKOD DAN DATA PERAKAUNAN.
2. ALPA ATAU SALAHTAFSIR FAKTA.
3. TERSALAH APLIKASI POLISI PERAKAUNAN.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

9

PERAKAUNAN FORENSIK

SATU DISIPLIN YANG AGAK BARU DAN DIPERLUKAN MENGAMBILKIRA PERKEMBANGAN DALAM AKTA DAN PERUNDANGAN YANG MENGAWAL BAGI MENANGANI MASALAH DALAM SEKTOR KERAJAAN, PERDAGANGAN DAAN JUGA MASYARAKAT.

BIDANG INI DIPERLUKAN BAGI MEMASTIKAN APA YANG TERMAKTUB DI DALAM AKTA, PERATURAN DAN PERUNDANGAN DI PATUHI DAN JIKA KEADAAN ADALAH SEBALIKNYA, TAHAP PENYIMPANGAN DARI PEMATUHAN HENDAKLAH DIKENALPASTI.

APABILA WUJUD PENYIMPANGAN, SEORANG AKAUNTAN FORENSIK HENDAKLAH DALAM TUGASNYA SENTIASA MENGAMBILKIRA BAHAWA BUKTI YANG DIKUMPUL PERLU MENJURUS KEPADA PEMBUKTIAN DI MAHKAMAH (SAMA ADA SIVIL ATAU JENAYAH), MENGETAHUI BAHAWA WUJUD KEMUNGKINAN PENEMUANNYA AKAN DIGUNAKAN SEBAGAI BUKTI JIKA PERBICARAAN BERLANGSUNG.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

10

PERAKAUNAN FORENSIK

PERAKAUNAN FORENSIK MENGAPLIKASIKAN SKIL PERAKAUNAN DAN KEWANGAN, MENGGUNAKAN KEPAKARAN MENYIASAT, UNTUK MENYELESAIKAN ISU-ISU DALAM KONTEKS PEMBUKTIAN. OLEH ITU, KEPAKARAN PERAKAUNAN, PENGETAHUAN TENTANG FROD DAN KEFAHAMAN TENTANG REALITI PERNIAGAAN DAN PERUNDANGAN AMATLAH DIPERLUKAN.

PERUNDANGAN DAN PERATURAN DI SEKTOR AWAM

ANTARA PERUNTUKAN AKTA DAN PERATURAN:

- PERLEMBANGAAN PERSEKUTUAN
- AKTA ACARA KEWANGAN 1957
- ARAHAN PERBENDAHARAAN
- AKTA AUDIT 1957
- PIAWAIAN SEKTOR AWAM, PIAWAIAN PELAPORAN KEWANGAN (FRS)
- PEKELILING SEMASA

KONSEP AKAUNTABILITI SANGAT DIPENTINGKAN DI SEKTOR AWAM. IA MERUJUK BAGAIMANA SESEORANG KAKITANGAN AWAM MEMPUNYAI OBLIGASI UNTUK MENJAWAB, MEMBERI JUSTIFIKASI ATAU MENERANGKAN TINDAKAN ATAU KEPUTUSAN TERMASUKLAH BERKENAAN HASIL DAN PERBELANJAAN WANG AWAM. AKAUNTABILITI DI SEKTOR AWAM DILIHAT DARI TIGA SUDUT IAITU KEWANGAN, PENGURUSAN DAN AKTIVITI ATAU PROGRAM.

PERAKAUNAN FORENSIK

AKAUNTAN FORENSIK MENGGUNAKAN

SKIL PERAKAUNAN

MENYAMPAIKAN MAKLUMAT KEWANGAN DENGAN JELAS
DAN TEPAT DI DALAM PERSEKITARAN MAHKAMAH.

SKIL PENYIASATAN SEPERTI DALAM PENGAUDITAN

DILATIH UNTUK MELIHAT MENJANGKAUI NOMBOR-
NOMBOR DAN MENANGANI REALITI KEADAAN
SESEBUAH PERNIAGAAN ATAU ORGANISASI.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

13

PERBEZAAN KES SIVIL DAN JENAYAH

JADUAL DI BAWAH MEMBEZAKAN KES JENAYAH DAN SIVIL.

	KES JENAYAH	KES SIVIL
TUJUAN	UNTUK BETULKAN KESALAHAN	UNTUK DAPATKAN GANTIRUGI
HASIL AKHIR	DIPENJARA/ DIDENDA	DIBAYAR PAMPASAN
PROSEDUR	PENENTUAN KECUKUPAN BUKTI UNTUK MENSABITKAN TUDUHAN	PLAINTIF MEMFAILKAN TUNTUTAN

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

14

TUGAS UMUM SEBAGAI AKAUNTAN FORENSIK

Find The Money!

1. MENYIASAT DAN MENGANALISIS BUKTI-BUKTI KEWANGAN.
2. MEMBANGUNKAN APLIKASI PENKOMPUTERAN YANG DAPAT MEMBANTU DALAM PENGANALISAAN DAN PEMBENTANGAN.
3. MENYALURKAN PENEMUAN DALAM BENTUK LAPORAN, EXHIBIT DAN KOLEKSI DOKUMEN.
4. MEMBANTU DALAM PROSIDING PERUNDANGAN TERMASUKLAH MENJADI SAKSI MAHKAMAH DAN MENYEDIAKAN ALAT BANTUAN VISUAL UNTUK MENYOKONG BUKTI MAHKAMAH.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

15

TUGAS UMUM MELIBATKAN AKAUNTAN FORENSIK

1. PENYIASATAN KE ATAS JENAYAH.
2. PERTELINGKAHAN PEMEGANG SAHAM ATAU RAKAN KONGSI.
3. TUNTUTAN KECEDERAAN PERIBADI ATAU KEMALANGAN KENDERAAN BERMOTOR.
4. PENYIASATAN KE ATAS FROD PERDAGANGAN ATAU PEKERJA.
5. PERTELINGKAHAN PERKAHWINAN.
6. KERUGIAN PERNIAGAAN.
7. KECUAIAN PROFESSIONAL.
8. BERTINDAK SEBAGAI PERANTARA ATAU ORANG TENGAH DALAM PERTELINGKAHAN.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

16

ANTARA PENGGUNA KHIDMAT AKAUNTAN FORENSIK

1. PEGUAM
2. PIHAK POLIS
3. SYARIKAT INSURANS
4. AGENSI DAN BADAN
PENGUATKUASAAN KERAJAAN
5. BANK
6. MAHKAMAH
7. KOMUNITI PERNIAGAAN
8. INDIVIDU PERSENDIRIAN

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

17

KANDUNGAN PERAKAUNAN FORENSIK

SOKONGAN LITIGASI + PERAKAUNAN PENYIASATAN
(LITIGATION SUPPORT) (INVESTIGATIVE ACCOUNTING)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

18

SOKONGAN LITIGASI

MENYEDIKAN BANTUAN BERSIFAT PERAKAUNAN DALAM HAL-HAL BERKAITAN LITIGASI/ DAKWAAN SEDIA ADA ATAU TERTANGGUH. KAITAN YANG LEBIH UTAMA IALAH BERKAITAN PENILAIAN GANTIRUGI.

LANGKAH UMUM

1. MENDAPATKAN DOKUMEN-DOKUMEN BERKAITAN
2. MENGENALPASTI KERUGIAN
3. MEMBANTU DALAM PEMERIKSAAN ATAU PENEMUAN
4. MENYEMAK TESTIMONI DAN MEMBANTU MEMAHAMI ISU-ISU BERKAITAN KEWANGAN
5. MENYEMAK LAPORAN PAKAR PIHAK LAWAN
6. MEMBANTU DALAM RUNDINGAN PENYELESAIAN.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

19

PERAKAUNAN PENYIASATAN

DIKAITKAN TERUTAMANYA DENGAN PENYIASATAN KES-KES MELIBATKAN JENAYAH (WALAU BAGAIMANAPUN, KADANGKALA KES SIVIL).

LANGKAH UMUM

1. BERJUMPA PELANGGAN
2. MENJALANKAN SEMAKAN SAMA ADA WUJUD KONFLIK
3. MELAKUKAN SIASATAN AWAL
4. MENYEDIKAN PELAN TINDAKAN
5. MENGUMPULKAN BUKTI YANG BERKAITAN
6. MENGANALISIS
7. MENYEDIKAN LAPORAN

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

20

BENTUK BANTUAN DI MAHKAMAH

1. HADIR PERBICARAAN UNTUK MENDENGAR TESTIMONI PAKAR PIHAK LAWAN.
2. MENYEDIAKAN TESTIMONI SEBAGAI PAKAR.

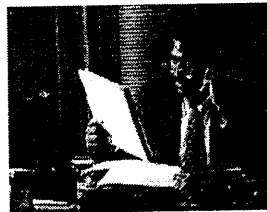
26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

21

KUALITI PERLU ADA PADA SEORANG AKAUNTAN FORENSIK

1. RASA INGIN TAHU (CURIOUS)
2. BERTEKAD (PERSISTENT)
3. KREATIF (CREATIVE)
4. MENGGUNAKAN BUDI BICARA
5. (DISCREET)
6. TERANCANG (ORGANIZED)
7. BERKEYAKINAN (CONFIDENT)
8. TAJAM PENILAIAN PROFESSIONAL
(SOUND PROFESSIONAL JUDGEMENT)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

22

SEORANG AKAUNTAN FORENSIK HARUSLAH

1. BERSIKAP TERBUKA PADA PELBAGAI ALTERNATIF
2. MENELITI SEGALA PERINCIAN KES
3. BERUPAYA MELIHAT SECARA MENYELURUH
4. MENDENGAR DENGAN BERKESAN
5. BERKOMUNIKASI DENGAN JELAS DAN TEPAT

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

23

AGENSI ATAU BADAN KERAJAAN BERKAITAN FROD

1. JABATAN JENAYAH PERDAGANGAN - MALAYSIAN POLICE DEPARTMENT.
2. BADAN PENCEGAH RASUAH (BPR).
3. LEMBAGA HASIL DALAM NEGERI (LHDN), SURUHANJAYA SEKURITI(SC), SURUHANJAYA SYARIKAT MALAYSIA (SSM), BURSA MALAYSIA, BANK NEGARA.
4. MAHKAMAH, PARLIMEN (JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM), JABATAN AUDIT NEGARA

YANG LAINNYA TERMASUKLAH:

ASSOCIATION OF CERTIFIED FRAUD EXAMINERS
(ACFE), INSTITUTE OF INTERNAL AUDITORS (IIAM).

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

24

**STATISTIK KES JENAYAH PERDAGANGAN
DI MALAYSIA**

"WHITE COLLAR CRIMES WHICH INVOLVED LOSSES TOTALLING MORE THAN RM3.677 BILLION OVER THE PAST FIVE YEARS, HAVE PROMPTED THE ROYAL MALAYSIAN POLICE TO TAKE STEPS TO UPGRADE ITS COMMERCIAL CRIME DIVISION INTO A FULLY FLEDGED DEPARTMENT. WHITE COLLAR CRIMES HAVE BECOME MORE COMPLICATED. PREVIOUSLY WE ONLY HAD TO DEAL WITH FORGERIES. NOWADAYS, PEOPLE ARE USING HIGH-TECH METHODS TO COMMIT FRAUD, CRIMINAL BREACH OF TRUST, AND TO FALSIFY DOCUMENTS. **FRAUD IS THE NUMBER ONE WHITE COLLAR CRIME COMMITTED BY MALAYSIANS AS WELL AS FOREIGNERS IN THIS COUNTRY.** THE TOTAL AMOUNT OF LOSSES OVER THE PAST FIVE YEARS FROM FRAUD CASES IS MORE THAN RM1.486 BILLION."

(DEPUTY INTERNAL SECURITY MINISTER, YB DATUK NOH OMAR, THE
MALAY MAIL, 21 SEPTEMBER 2004, MS 13)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

25

**STATISTIK KES JENAYAH PERDAGANGAN
DI MALAYSIA**

TAHUN	2003	2004
BIL KES	11,714	9,898
CATATAN KASAR KERUGIAN	RM579.8 JUTA	RM 900 JUTA

Sumber: Utusan Malaysia.

"KES-KES JENAYAH PERDAGANGAN MENUNJUKKAN PENINGKATAN PADA SEKITAR 10 TAHUN LALU....MENURUN 15% PADA TAHUN 2004 BERBANDING TAHUN 2003, TETAPI NILAI KERUGIAN YANG DICATATKAN AMAT TINGGI".

(TEMUBUAL BERSAMA PENGARAH JABATAN SIASATAN JENAYAH
PERDAGANGAN, YB DATUK HAIRUDDIN MOHAMED)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

26

POLIS DI RAJA MALAYSIA

MENYEDARI BETAPA BESARNYA ANCAMAN JENAYAH KOLAR PUTIH KEPADA NEGARA, POLIS DIRAJA MALAYSIA (PDRM) MENGAMBIL KEPUTUSAN MEMISAHKAN BAHAGIAN SIASATAN JENAYAH PERDAGANGAN YANG SEBELUM INI DILETAKKAN DI BAWAH JABATAN SIASATAN JENAYAH BUKIT AMAN KEPADA JABATAN BERASINGAN MULAI 1 JANUARI 2005.

KEBANYAKAN JENAYAH MELIBATKAN PENIPUAN, PECAH AMANAH, PENCURIAN IDENTITI, PEMALSUAN DOKUMEN TERMASUKLAH KAD KREDIT DAN KAD MESIN PENGELUARAN WANG ATM, RASUAH, MANIPULASI PASARAN, PEMINDAHAN WANG SECARA HARAM, LAPORAN KEWANGAN PALSU DAN LAIN-LAIN.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

27

PENYOGOKAN/ RASUAH DI PELBAGAI SEKTOR

Table 1 2002 Bribe Payers Index (BPI)		
Rank	Economy	Score (1 = high bribery; 10 = low bribery)
1	Australia	9.5
2	Sweden	8.4
	Switzerland	8.4
4	Austria	8.2
5	Canada	8.1
6	Netherlands	7.8
	Belgium	7.8
8	Britain	6.9
9	Singapore	6.3
	Germany	6.3
11	Spain	5.5
12	France	5.3
13	United States	5.3
	Japan	5.3
15	Malaysia	4.3
	Hong Kong	4.3
17	Italy	4.1
18	South Korea	3.9
19	Taiwan	3.8
20	China (excluding Hong Kong)	3.5
21	Russia	3.2
	Domestic companies	1.9

Note:
Respondents were asked: "in the business sectors with which you are familiar, please indicate whether companies from the following countries are very likely, quite likely or unlikely to pay bribes to win or retain business in this country."
The standard error in the results was 0.2 or less.

SUMBER: GLOBAL
CORRUPTION REPORT, 2003

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

28

PENYOGOKAN/ RASUAH DI PELBAGAI SEKTOR

Table 2 Bribery in different business sectors

Business sector Score (0 = high bribery; 10 = low bribery)

Agriculture	5.9
Light manufacturing	5.9
Fishery	5.9
IT	5.1
Forestry	5.1
Civilian aerospace	4.9
Banking and finance	4.7
Heavy manufacturing	4.5
Pharmaceuticals/medical care	4.3
Transportation/storage	4.3
Mining	4.0
Power generation/transmission	3.7
Telecommunications	3.7
Real estate/property	3.5
Oil and gas	2.7
Arms and defence	1.9
Public works/construction	1.3

Note

Respondents were asked: "Which are the sectors in your country of residence where senior public officials would be very likely, quite likely or unlikely to accept or extort bribes?" The standard error in the results was 0.2 or less.

SUMBER: GLOBAL
CORRUPTION REPORT, 2003

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

29

KESEDARAN AWAM TENTANG JENAYAH PERDAGANGAN DI MALAYSIA

"KITA BERTINDAK BERASASKAN FAKTA, BERASASKAN REALITI. KITA MENERIMA MAKLUMAT LEBIH DARI 10,000 SETIAP TAHUN. PENINGKATAN PENERIMAAN MAKLUMAT, BILANGAN ORANG DITANGKAP DAN DIDAKWA MEMBUKTIKAN KEYAKINAN ORANGRAMAI KEPADA BPR. MAKLUMAT YANG DITERIMA UNTUK TEMPOH LAPAN BULAN PERTAMA TAHUN INI MENINGKAT KEPADA 7,947 BERBANDING 6,276 YANG DITERIMA DALAM TEMPOH YANG SAMA TAHUN LALU (9,713 JUMLAH KESELURUHAN BAGI TAHUN 2003). BILANGAN TANGKAPAN JUGA MENINGKAT KEPADA 359 ORANG UNTUK TEMPOH LAPAN BULAN PERTAMA TAHUN INI BERBANDING 218 PADA TEMPOH YANG SAMA TAHUN LALU. BILANGAN ORANG YANG DITUDUH DI MAHKAMAH TURUT MENINGKAT KEPADA 121 BAGI TEMPOH LAPAN BULAN PERTAMA 2004 BERBANDING 110 PADA TEMPOH SAMA TAHUN LALU".

(TEMUBUAL DENGAN KETUA PENGARAH BADAN PENCEGAH RASUAH (BPR) YB DATUK SERI ZULKIPLI MAT NOOR, BERITA HARIAN, 17 NOVEMBER 2004, MS 7).

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

30

TEGURAN JABATAN AUDIT NEGARA

JABATAN AUDIT NEGARA MENDEDAHKAN TERDAPAT BEBERAPA KERAJAAN NEGERI TELAH DIBERIKAN **SIJIL BERTEGURAN** BERIKUTAN KEGAGALAN MENGURUSKAN KEWANGAN MEREKA DENGAN BAIK TERMASUKLAH **KEGAGALAN MELAKSANAKAN PROJEK DENGAN BAIK SEHINGGA MENYEBABKAN PEMBAZIRAN**. ANTARA **KELEMAHAN PENGURUSAN KEWANGAN** TERMASUKLAH MENYIMPAN WANG KERAJAAN DALAM AKAUN SIMPANAN TETAP SECARA BERASINGAN DI BEBERAPA BUAH BANK. KATANYA, "KITA TIDAK PASTI APA RELEVAN LANGKAH TERSEBUT, MUNGKIN ADA SESUATU HASRAT ATAU SEBALIKNYA."

(KETUA AUDIT NEGARA, TAN SRI DR. HADENAN ABDUL JALIL, UTUSAN MALAYSIA, 3 OGOS 2004, MS 5)

KENAPA FROD BERLAKU

PELUANG

KEPERCAYAAN BAHAWA PELAKU DAPAT MENYEMBUNYIKAN FROD. INI KERANA:

1. TIADA MEKANISMA UNTUK MENGAWAL ATAU MENGHALANG FROD
2. KETIDAKUPAYAAN ORGANISASI UNTUK MENILAI DENGAN OBJEKTIF KUALITI PRESTASI KERJA
3. KEGAGALAN MENDISIPLIN PELAKU FROD
4. KETIADAAN ATAU KEKURANGAN JEJAK AUDIT
5. KETIADAAN AKSES KEPADA MAKLUMAT MENYEBABKAN KEJAHILAN (IGNORANCE)

KENAPA FROD BERLAKU

TEKANAN

1. **TEKANAN KEWANGAN** (TAMAK, HIDUP DI LUAR KEMAMPUAN, BIL ATAU HUTANG PERIBADI YANG TINGGI, KERUGIAN KEWANGAN, KEPERLUAN KEWANGAN DI LUAR JANGKA).
2. **TABIAT BURUK** (KETAGIHAN KEPADA DADAH, JUDI, ARAK, HUBUNGAN LUAR).
3. **TEKANAN BERKAITAN KERJA** (CONTOH: TIDAK DINAIKKAN PANGKAT, RISAU KEHILANGAN KERJA, TIDAK PUAS HATI DENGAN KERJA, RASA GAJI TIDAK SETIMPAL USAHA).
4. **LAIN-LAIN** (CONTOH: PASANGAN MEMBERI TEKanan SUPAYA MENINGKATKAN GAYA HIDUP).

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

33

KENAPA FROD BERLAKU

RASIONAL

CUBA MEMBERI RASIONAL YANG PERBUATAN FROD BOLEH DITERIMA.

1. SAYA BERHAK. ORGANISASI TERHUTANG BUDI DENGAN SAYA.
2. CUMA PINJAM, SAYA AKAN BAYAR KEMUDIAN.
3. TINDAKAN SAYA TIDAK MENYUSAHKAN SESIAPA.
4. IANYA UNTUK TUJUAN YANG ELOK.
5. KITA LARASKAN CATATAN SEBAIK SAJA KRISIS SELESAI.
6. INGINKAN SESUATU, MESTI ADA PENGORBANAN...

SKALA FROD

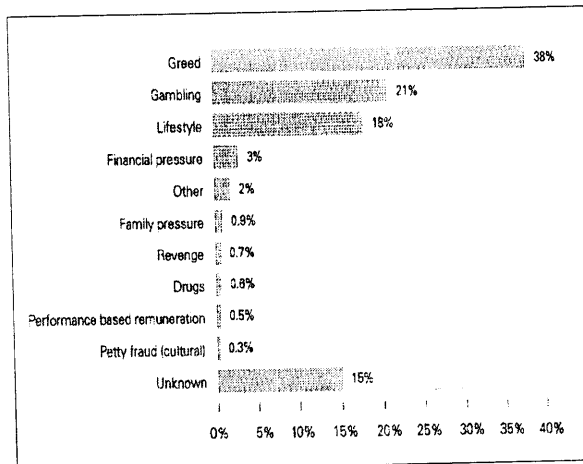
LEBIH BESAR PELUANG ATAU LEBIH KUAT TEKanan KURANG RASIONALISASI ATAU JUSTIFIKASI DIPERLUKAN UNTUK MENDORONG SESEORANG MELAKUKAN FROD.
(ATAU LEBIH TIDAK JUJUR SIFAT SESEORANG, KURANG TEKanan ATAU PELUANG DIPERLUKAN UNTUK MENDORONG BELIAU MELAKUKAN FROD).

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

34

FAKTOR MENDORONG KEPADA FROD

SUMBER: KPMG FORENSIC-
FRAUD SURVEY IN AUSTRALIA
AND NEW ZEALAND, 2004

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

35

FROD DI SEKTOR AWAM

"WALAUPUN PERUBAHAN BESAR TELAH BERLAKU DALAM SIKAP DAN CORAK KERJA KAKITANGAN AWAM, MASIH RAMAI LAGI RAKYAT MENGANGGAP SESETENGAH KAKITANGAN KERAJAAN ADALAH PEKERJA YANG MALAS, SUKA CURI TULANG, RASUAH DAN PELBAGAI LAGI KONOTASI NEGATIF. SEDIKIT KESILAPAN ATAU KECACATAN DALAM URUSAN PERKHIDMATAN KERAJAAN DALAM KES BERSIFAT TERPENCIL DICANANG DI DADA MEDIA SEBAGAI MEWAKILI SIKAP SEJUTA KAKITANGAN KERAJAAN SELURUHNYA."

(BERITA HARIAN, 15 DISEMBER 2004 MS 11)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

36

FROD DI SEKTOR AWAM

BERIKUT ANTARA FAKTOR YANG DIANGGAP PALING UTAMA MENYEBABKAN RASUAH DI SEKTOR AWAM. SUMBER: LAPORAN PENILAIAN FROD SEKTOR AWAM DI BULGARIA, 2002.

1. MEREKA YANG BERKUASA Mencari jalan pintas untuk mendapatkan kekayaan atau kepentingan peribadi
2. PERUNDANGAN YANG TIDAK SEMPURNA
3. SISTEM KEHAKIMAN YANG TIDAK BERKESAN
4. GAJI YANG RENDAH
5. KURANG TEGAS DALAM KAWALAN PENTADBIRAN
6. PERCAMPURAN TUGAS RASMI DAN KEPENTINGAN PERIBADI

PENGESANAN FROD

MENGESAN FROD BERBEZA DARI MENYIASAT FROD.

PENYIASATAN (MENGENAI MISALNYA SIAPA, MENGAPA, BILA, JUMLAH TERLIBAT MENGENAI FROD) TIDAK DAPAT DIMULAKAN SEHINGGALAH FROD DIKESAN (DENGAN MENGENALPASTI SIMPTOM YANG MENUNJUKKAN FROD BERLAKU). PENYIASAT DINASIHATKAN BERSIKAP NEUTRAL DAN OBJEKTIF (TIDAK MEMBUAT ANDAIAN SAMA ADA BERSALAH ATAU TIDAK KERANA SIMPTOM MUNGKIN DISEBABKAN OLEH FAKTOR BUKAN-FROD).

PENGESANAN FROD

MENGANALISA PENYATA KEWANGAN UNTUK MENGESAN FROD

BERMULA DARI CATATAN SEHINGGA PENYATA KEWANGAN SIAP, FROD BERKEMUNGKINAN BERLAKU SEPANJANG PROSES INI. PIHAK PENGURUSAN, JURUAUDIT, KAKITANGAN, PEGAWAI PEMERIKSA PERLU MENGENALI SIMPTOM DAN MENENTUSAHKAN DENGAN KEPASTIAN MUNASABAH YANG FROD TIDAK BERLAKU.

ANTARA SIMPTOM-SIMPTOM

1. MASALAH DENGAN DOKUMEN SUMBER ATAU SOKONGAN UNTUK MENYOKONG TRANSAKSI.
2. KELEMAHAN KAWALAN DALAM SEPerti TIADA PENGASINGAN TUGAS.
3. KELEMAHAN DALAM PENJAGAAN ASET FIZIKAL
4. TIADA SEMAKAN BEBAS, TRANSAKSI TANPA KELULUSAN
5. KELEMAHAN SISTEM PERAKAUNAN
6. TRANSAKSI BERLAKU MELIBATKAN MASA ATAU INDIVIDU ATAU PROSEDUR ATAU AMALAN YANG LJARBIASA.
7. GAYA HIDUP MEWAH
8. KELAKUAN LUARBIASA SEPerti INSOMNIA, SYAK WASANGKA, GELISAH, SENTIASA CUBA MEMBELA DIRI, SENTIASA MEMBERI ALASAN DAN LAINNYA.

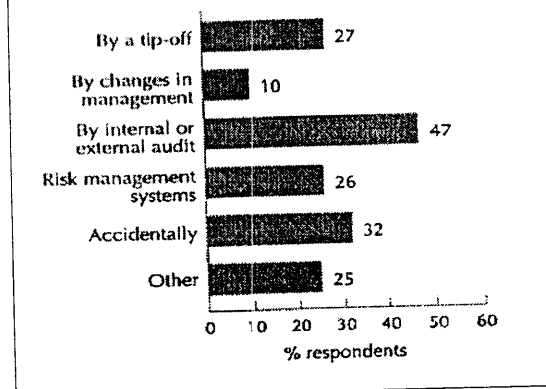
26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

39

PENGESANAN FROD

Figure 10: How economic crime is detected (worldwide)

SUMBER: PriceWaterhouseCoopers
ECONOMIC CRIME SURVEY, 2003

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

40

MEMINIMAKAN FROD

1. **GAYA PENTADBIRAN PIHAK ATASAN** (CONTOH: KEMPEN BERSIH, CEKAP DAN AMANAH, SARINGAN PENGAMBILAN KAKITANGAN)
2. **PENDIDIKAN DAN LATIHAN** (CONTOH: KURSUS, BENGKEL, SEMINAR DALAMAN)
3. **INTEGRITI, RISIKO DAN KAWALAN** (CONTOH: PELAN INTEGRITI NASIONAL, AKTA, PERATURAN DAN PEKELILING)
4. **PEMANTAUAN DAN PELAPORAN** (PENGAUDITAN KEWANGAN, PEMATUHAN DAN PRESTASI)
5. **PENGESANAN YANG PRO-AKTIF** (CONTOH: KEWUJUDAN JABATAN AUDIT DALAM)
6. **PENYIASATAN DAN TINDAKAN SUSULAN** (CONTOH: JAWATANKUASA KIRA-KIRA WANG AWAM, JAWATANKUASA TATATERTIB)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

41

PELAN INTEGRITI NASIONAL (PIN)

USAHA PENUBUHAN IIM (INSTITUT INTEGRITI MALAYSIA) ADALAH BAGI MELAKSANAKAN PIN DAN MENINGKATKAN URUS TADBIR YANG SIHAT DI SEKTOR AWAM.

" PEMBENTUKAN INTEGRITI DALAM MASYARAKAT ADALAH SATU JIHAD. BUKAN JIHAD DALAM PEPERANGAN TETAPI JIHAD MELAWAN HAWA NAFSU. KITA CUBA TONJOLKAN BAHAWA BEKERJA ADALAH SATU IBADAH."

(PRESIDEN IIM, YB DATUK DR. SULAIMAN MAHBOB)
(SUMBER: BERITA HARIAN, 21 DISEMBER 2004, MS 10)

BELANJAWAN 2005 MEMPERUNTUKKAN SEJUMLAH RM 6 JUTA UNTUK KEGUNAAN INSTITUT INTEGRITI MALAYSIA.
(NEW STRAIT TIMES, 11 SEPTEMBER 2004)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

42

FROD DI SEKTOR AWAM

BERIKUT ANTARA YANG DIANGGAP PALING UTAMA DAPAT MENGURANGKAN FROD DI SEKTOR AWAM. SUMBER: TINJAUAN BERKENAAN PERSEPSI RASUAH DI SEKTOR AWAM DI KAZAKHSTAN, 2003

1. KEMAJUAN DALAM TARAF HIDUP PENDUDUK
2. UNDANG-UNDANG DAN PERATURAN YANG LEBIH KETAT
3. KENAIKAN GAJI PADA PARA PEGAWAI
4. KEADAAN EKONOMI NEGARA YANG STABIL
5. MEMPERKETATKAN LAGI HUKUMAN UNTUK PENERIMAAN RASUAH
6. PEMECATAN PEGAWAI YANG TERLIBAT
7. PEMBATALAN SEGALA HAK ATAU KELEBIHAN

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

43

FROD DI SEKTOR AWAM

BERIKUT ADALAH BEBERAPA PENEMUAN TINJAUAN BERKENAAN FROD DI SEKTOR AWAM OLEH THE SOUTHERN AFRICAN INSTITUTE OF GOVERNMENT AUDITORS (2003).

1. 9 DARIPIADA SETIAP 10 ORANG YANG DITANYA, MENYATAKAN SECARA POSITIF YANG FROD DILIHAT SEBAGAI MASALAH UTAMA DI SEKTOR AWAM.
2. DALAM PERSEKITARAN KERAJAAN, KERAJAAN TEMPATAN MENUNJUKKAN FAKTOR KESEDARAN FROD (3.37) YANG PALING RENDAH BERBANDING KERAJAAN PERSEKUTUAN DENGAN SKOR (3.75), IAITU YANG PALING TINGGI.
3. KELEMAHAN KAWALAN DALAM DILIHAT SEBAGAI FAKTOR YANG PALING MEMPENGARUHI KEWUJUDAN PERSEKITARAN YANG MEMUNGKINKAN FROD BERLAKU. FAKTOR YANG JUGA PENTING TERMASUKLAH PENGURUSAN YANG LEMAH DAN SISTEM PENALTI ATAU HUKUMAN YANG LONGGAR.
4. FROD KAKITANGAN ATAU PEKERJA MEWAKILI JENIS FROD YANG UTAMA (50%), DIKUTI FROD OLEH PIHAK LUAR DAN AKHIR SEKALI FROD PENGURUSAN (20%).
5. FROD KAKITANGAN YANG PALING BANYAK BERLAKU ADALAH RASUAH DAN KECURIAN INVENTORI.
6. KAJIAN MENGENALPASTI "FROD MASA" (KAKITANGAN TIDAK BEKERJA SATU HARI PENUH) SEBAGAI KATEGORI FROD YANG UTAMA MELIBATKAN KAKITANGAN DAN JUGA PENGURUSAN.

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

44

FROD DI SEKTOR AWAM

BERIKUT ADALAH BEBERAPA PENEMUAN TINJAUAN BERKENAAN FROD DI SEKTOR AWAM OLEH THE SOUTHERN AFRICAN INSTITUTE OF GOVERNMENT AUDITORS (2003) .

7. SISTEM KAWALAN DALAM DAN AUDIT DALAM DIKENALPASTI SEBAGAI DUA ALAT PENTING UNTUK MENGHALANG DAN JUGA MENGESAN FROD.
8. AUDIT DALAM MEMAINKAN PERANAN YANG LEBIH PENTING DALAM PENGESAN FROD BERBANDING AUDIT LUARAN (AUDITOR GENERAL OFFICE).
9. ORGANISASI KERAJAAN LEBIH SUKA MEMILIH TINDAKAN DARI DALAM (PENYIASATAN DALAMAN, PROSIDING ATAU TINDAKAN DISIPLIN ATAU TATATERTIB) BERBANDING PENGLIBATAN PIHAK LUARAN SEPERTI POLIS ATAU JABATAN AUDIT (AUDITOR GENERAL OFFICE).

PANDUAN UMUM MENGELAKKAN DIRI DARI TERJEBAK MELAKUKAN JENAYAH RASUAH

1. JANGAN MENGATAKAN "YA" BAGI PELAWAAN PERTAMA UNTUK SEBARANG BENTUK KERAJIAN TERMASUK HADIAH, BERHIBUR, MELANCONG DAN SEBAGAINYA.
2. HATI-HATI DENGAN PUJIAN YANG DIBERIKAN ORANG YANG MEMPUNYAI KEPENTINGAN DENGAN TUGAS KITA.
3. JANGAN SESEKALI MENAMPAKKAN PERBUATAN ATAU TINGKAH LAKU YANG MENGGAMBARAKAN SEOLAH-OLAH KITA YANG DULU MEMINTA-MINTA.
4. JANGAN MEMBIASAKAN DIRI MENERIMA SEBARANG BENTUK KERAJIAN ORANG LAIN WALAUPUN SEKADAR MINUM.

PANDUAN UMUM MENGELAKKAN DIRI DARI TERJEBAK MELAKUKAN JENAYAH RASUAH

5. ELAKKAN BERURUSAN MENGENAI HAL PERIBADI ATAU KELUARGA DENGAN MEREKA YANG MENGENALI DAN TAHU AKAN KEDUDUKAN DAN KUASA YANG KITA PEGANG.
6. BERKAWAN DENGAN ORANG YANG DIPERCAYAI BOLEH MENASIHATI DAN MEMBIMBING KITA.
7. DAPATKAN RAKAN ATAU TEMAN YANG BOLEH MENGAWAL ATAU MEMERHATIKAN TINGKAH LAKU ATAU PERBUATAN KITA.
8. TOLAK TAWARAN ATAU PUJUKAN RASUAH DENGAN TEGAS.

(BERSAMA BPR, BERITA HARIAN 15 DISEMBER 2004, MS 11)

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

47

TAMAT

SURAH AL-BAQARAH AYAT 57 ALLAH BERFIRMAN:
"WAHAI ORANG-ORANG YANG BERIMAN! MAKANLAH DARIPADA BENDA-
BENDA YANG BAIK LAGI HALAL YANG KAMI BERIKAN KEPADA KAMU.
DAN TIDAKLAH MEREKA MENGANIAYA KAMI, AKAN TETAPI MEREKALAH
YANG MENGANIAYA DIRI MEREKA SENDIRI."

26 April 2005

Pengenalan Kepada Perakaunan
Forensik

48